

Suurpetojen uhanalaisuus

Mitä uhanalaisuus tarkoittaa?

Lajia sanotaan uhanalaiseksi, jos se on vaarassa hävitä sukupuuttoon tietyltä alueelta ajan kuluessa.

Laji on elinvoimainen, jos eläimiä on runsaasti ja niiden määrä säilyy vakaana.

Useimmat Suomessa elävistä lajeista ovat elinvoimaisia. Uhanalaisten lajien määrä on kuitenkin kasvanut. Suomestakin on hävinnyt lajeja, esimerkiksi vesikko ja tammihiiri.

Eläinlajit luokitellaan uhanalaisuuden mukaan

Suomen Punaisen kirjan mukainen luokitus vuonna 2019 menee seuraavasti: LC (*Least Concern*): Elinvoimainen, NT (*Near Threatened*): Silmälläpidettävä, VU (*Vulnerable*): vaarantunut, EN (*Endangered*): erittäin uhanalainen, CR (*Critically Engangered*): äärimmäisen uhanalainen, RE (*Regionally Extinct*): hävinnyt ja DD (*Data Deficient*): puutteellisesti tunnettu. Näistä uhanalaisia ovat vaarantunut, erittäin uhanalainen ja äärimmäisen uhanalainen.

Esimerkiksi ahman uhanalaisuutta arvioidaan seuraavien seikkojen avulla:

1. Kuinka monta ahmaa Suomessa on?
2. Miten ahmojen määrä on kehittynyt ajan saatossa? Näyttääkö siltä, että ahmojen määrä vähenee?
3. Missä ahmoja elää? Onko ahmalle suotuisia elinalueita, esimerkiksi metsiä, tarpeeksi?
4. Millaisia uhkia tulevaisuudessa on ahmalle?

Lajin elinvoimaisuutta voidaan tarkastella monella eri tasolla. Esimerkiksi karhun tilannetta voi arvioida Kainuun, Etelä-Suomen, Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan tai koko maailman laajuisena.

Kansainvälisesti uhanalaisuusluokituksen tekee Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto IUCN ja Suomessa lähes 200 lajiasiantuntijan joukko. Suomessa arviointi tehdään muutaman vuoden välein. Arvioinnin lopputulosta kutsutaan Punaiseksi kirjaksi. Laji voi maailmanlaajuisesti olla elinvoimainen, kuten susi tällä hetkellä, mutta Suomessa luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Tällainen eläin on esimerkiksi susi.

Valtioilla on velvollisuus pitää huolta omasta luonnostaan. Euroopan Unionin jäsenmaat raportoivat kuuden vuoden välein, ovatko niiden harvinaiset lajit suotuisalla suojelutasolla. Suotuisa suojelutaso tarkoittaa sitä, että laji on elinvoimainen pitkällä aikavälillä, eikä sen elinympäristö supistu.

Ovatko suurpedot uhanalaisia?

Ilves: elinvoimainen

1900-luvun alussa ilves oli kadota Suomesta kokonaan metsästyksen takia. 1960-luvun

lopussa laji rauhoitettiin eli ilveksen metsästys kiellettiin. Sen jälkeen ilvesten määrä alkoi kasvaa. Viime vuosikymmeninä kanta on runsastunut yli 2 000 ilvekseen samalla kun lajia on metsästetty poikkeusluvilla.

Karhu: silmälläpidettävä

Aikuisilla karhuilla ei ole luontaisia vihollisia, joten eniten karhujen määrään vaikuttaa metsästys. Metsästyslupien määrää säädelään, jotta laji ei vaarantuisi. Suomessa on yli 2 500 karhua, ja niitä myös tallustelee maahamme säännöllisesti itärajan yli Venäjältä. Aiemmin uhanalaiseksi luokiteltu karhu on siirretty silmälläpidettävien lajien joukkoon.

Susi: erittäin uhanalainen

Vielä ennen 1990-lukua Suomessa oli erittäin vähän susia, ja niitä metsästettiin nykyistä vapaammin. Suden metsästyksen kieltämisen jälkeen susikanta on kasvanut. Susia on edelleen niin vähän, että laji on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Tänä päivänä susikannan kokoon vaikuttavat sekä laiton tappaminen että pyynti poikkeusluvilla.

Ahma: erittäin uhanalainen

Ahmoja on Suomessa noin 400, vaikka niiden määrä on kasvanut viime vuosikymmeninä. Ahmoja on niin vähän, että laji on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Syy ahman uhanalaisuuteen on pyynti, joka on myös suurin ahmakannan uhka tulevaisuudessa. Ahman tulevaisuus poronhoitoalueen ulkopuolella on riippuvainen muista suurpedoista, koska haaskansyöjänä ahma syö muiden petojen, etenkin susien, jättämiä ruoantähteitä. Myös ilmastonmuutos vaikuttaa ahmaan, koska se synnyttää pentunsa yleensä lumipesään.

Miten suurpedoista pidetään huolta?

Tutkimuksen ja tieteen avulla saamme tietää, mitä pedoille kuuluu. Tiedon avulla voimme ryhtyä toimiin, jos lajilla on riski vaarantua.

Kaikki Suomen suurpedot ovat **rauhoitettuja**, eli niitä ei saa metsästää ilman poikkeuslupaa.

Suurpedot voivat olla ihmisten mielestä pelottavia. **Tieto suurpedoista ja niiden elintavoista** auttaa ihmisiä ymmärtämään, miksi suurpedot ovat osa Suomen luontoa ja miten niiden kanssa voi elää rinnakkain.

Tehtävä: Mieti!

Jos suurpetoja on vähän, miten se vaikuttaa muihin lajeihin ja luontoon?

Saat apua pohdintoihin koulumateriaalin kappaleesta ”Suurpetojen rooli luonnossa”.

Tietokortin on tuottanut SusiLIFE-hanke. Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta (LIFE BOREALWOLF, LIFE18 NAT/FI/000394). Hanke on täysin vastuussa tuottamastaan sisällöstä. Euroopan komissio tai CINEA eivät ole vastuussa aineistosta tai aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

SusiLIFE

